



## Fakta om amerikansk politik

Lärarmaterial

### VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken handlar om amerikansk politik och hur den fungerar. Du får bland annat veta hur man väljer president och hur mycket makt en president har. Du får också lära dig mer om USA:s motsvarighet till vår riksdag och hur denna fungerar.

### LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord. (SV åk 4–6)
- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Det lokala beslutsfattandet, till exempel i elevråd och föreningar. Hur individer och grupper kan påverka beslut, till exempel genom att rösta i allmänna val eller skapa opinion i sociala medier. (SH åk 4–6)
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Politiska skiljelinjer i aktuella politiska frågor som har betydelse för eleven. (SH åk 4–6)

### ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

### LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor. (SV åk 4–6)
- Aktuella samhällsfrågor som är betydelsefulla för eleven. (SO åk 4–6)



## ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läs, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Reflektera över demokratiska värden, principer och arbetssätt.



## FÖRE LÄSNINGEN

### Vad vet ni?

Innan ni börjar läsa boken kan du be dina elever skriva sina tankar om det politiska systemet i USA. Låt dem exempelvis fundera över följande frågor:

- Vilka får rösta?
- Hur ser USA:s styrelseskick ut?
- Vem kan man rösta på?
- Hur väljer man president?
- Hur ofta går man till val?

Spara elevernas svar och låt dem komplettera sina svar när ni har läst boken. Eleverna kommer säkert att bli stolta över sina förvärvade kunskaper.

### Arbeta med begrepp ur boken

För att skapa förförståelse inför läsningen av boken är det bra om du låter eleverna i förväg arbeta med de begrepp som du anser vara väsentliga ur boken.

Några metoder för att arbeta med begrepp:

- Sätt in begreppet i en mening.
- Be eleverna förklara begreppet utan att säga själva ordet/begreppet.
- Memory – där ett kort med begreppet och ett annat med dess förklaring bildar ett par.
- Sortera begreppen. Vilka hör ihop? Varför? Använd gärna Venn-diagram. Venn-diagram kan användas för att synliggöra likheter och skillnader mellan exempelvis värderingar i olika samhällen eller mellan olika staters organisation – exempelvis mellan USA, Kina och Sverige.
- Använd Kahoot, ett gratis onlineverktyg för att skapa frågesporter.
- Låt eleverna skapa sina begreppslistor och senare utifrån dem återberätta bokens innehåll med egna ord.

När eleverna diskuterar med varandra kan det vara bra att använda sig av några olika metoder. Det kan till exempel vara bra att dela ut roller och åsikter så att de inte behöver avslöja vad de själva tycker eller skaffa sig en åsikt om de inte har någon. Exempel på metoder är EPA, fyrahörnsövningar och att ställa sig längs en tänkt linje där det finns grader mellan två ytterligheter, så som "helt emot" till "absolut för".

### Rallybana med begreppen

För att träna och förstå begreppen i boken kan du låta eleverna bygga en egen rallybana i klassrummet, korridoren eller på skolgården när de läst boken. Låt eleverna arbeta i par med att göra skyltar med begreppet på ena sidan och förklaringen på den andra. Placera skyltarna utefter rallybanan som stopp. Låt eleverna öva på begreppen genom att gå banan, stanna vid skyltarna och förklara begreppen.



## EFTER LÄSNINGEN

### Demokrati eller diktatur?

När ni har läst klart boken kan du fördela länder från olika kontinenter mellan eleverna och låta dem undersöka om "deras" länder är demokratier eller diktaturer. Om ett land ska räknas som en demokrati bör följande krav uppfyllas:

- det finns en maktfördelning mellan dem som stiftar, dömer och verkställer lagar
- mänskliga friheter och rättigheter respekteras
- regelbundna, fria och hemliga val hålls
- man får bilda politiska partier och det finns ett flerpartisystem
- fri opinionsbildning, föreningsrätt och rättssäkerhet gäller
- majoritetsprincipen gäller

Eleverna kan presentera sina arbeten med en karta med tillhörande text som ni kan sätta upp på väggen i klassrummet eller på annan plats i skolan. Kanske kan ni ha en utställning för resten av skolan. Det ska finnas uppgifter om länderna har president, premiärminister eller statsminister och namnet på landets statschef. För att söka fakta kan du tipsa eleverna om Freedom House, Globalis, Gapminder och Landguiden från Utrikespolitiska institutet.

### Exit tickets

*Exit tickets* är ett sätt att avsluta lektionen eller momentet. Eleverna ska enskilt skriva några tankar om vad de har lärt sig, kommit att tänka på och känt under lektionen. Detta kan göras anonymt och du som lärare kan knyta an till dessa *exit tickets* vid nästa lektionstillfälle för att vidareutveckla och fördjupa temat utifrån elevernas tankar.



## FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

### Världens mäktigaste land

1. Vem är världens mäktigaste person?  
*USA:s president sägs vara världens mäktigaste person.*
2. Varför är valet av president i USA viktigt för hela världen?  
*Det är viktigt för hela världen för att det som den amerikanska presidenten bestämmer när det gäller andra länder kan påverka många människor i världen.*
3. Är det svenska politiska systemet likt det amerikanska politiska systemet?  
*Nej, det amerikanska politiska systemet skiljer sig ganska mycket från det svenska.*

### Det politiska systemet

4. Hur många delstater finns det i USA?  
*Det finns 50 delstater i USA.*
5. Vem stiftar nya lagar i USA?  
*Kongressen stiftar nya lagar i USA.*
6. Vad kallas den nivå som bestämmer över hela landet?  
*Nivån som bestämmer över hela landet kallas den federala nivån.*
7. Nämn något som delstaterna får bestämma över själva.  
*De får bland annat bestämma över skolan, polisen och sjukvården.*

### Presidenten

8. Vem är statschef i Sverige respektive USA?  
*I Sverige är kungen statschef och i USA är presidenten statschef.*
9. Vem är president i Sverige?  
*Sverige har ingen president.*
10. Vilken av dessa uppgifter som presidenten har tror du är svårast att fatta beslut om och varför?
  - godkänna lagar så att de kan börja gälla
  - vara militärens högsta chef
  - utse domare till Högsta domstolen
  - kunna frige dömda fångar*Eget svar.*
11. Vilka krav finns det för den som ska bli president i USA?  
*För att bli president måste man ha varit amerikansk medborgare när man föds, vara minst 35 år och ha varit bosatt i USA de senaste 14 åren.*



### Politiska partier

12. Vilka politiska partier finns det i USA?  
*I USA finns det två politiska partier: demokraterna och republikanerna.*
13. Vilket parti tycker att människans frihet är viktigast?  
*Demokraterna tycker att människans frihet är viktigast.*
14. Vem är Donald Trump och vilket parti tillhör han?  
*Donald Trump är USA:s nuvarande president och han tillhör republikanerna.*
15. Vad har Donald Trumps parti för symbol och varför valde de denna?  
*Donald Trumps parti har en elefant som symbol. De har den symbolen eftersom en elefant är stark och intelligent.*

### Valår

16. Hur ofta hålls det presidentval i USA?  
*Det hålls presidentval vart fjärde år i USA.*
17. Vem röstar fram sitt partis presidentkandidat?  
*Den som röstar fram ett partis presidentkandidat kallas en delegat.*
18. Varför behöver en presidentkandidat mycket pengar?  
*En presidentkandidat behöver mycket pengar för att kunna driva sin kampanj. Då behöver man till exempel köpa teve-reklam och hålla möten.*

### Presidentvalet

19. Vad är skillnaden mellan indirekta och direkta val?  
*Vid ett direkt val röstar väljarna direkt på partier som får ett antal platser i riksdagen. Vid indirekta val röstar man först på en av de två presidentkandidaterna och sedan är det elektorerna som röstar på den kandidat som fått flest röster.*
20. Varför är det bättre att vinna i stora delstater med fler invånare än i små?  
*I stora delstater med fler invånare får man fler elektorer som sedan kan rösta på den presidentkandidat man vill ska bli president i USA.*
21. Hur många elektorer finns det i USA?  
*Det finns 538 elektorer i USA.*

### Vem vinner?

22. Vilka två presidentkandidater fanns med i presidentvalet i USA år 2016?  
*I presidentvalet år 2016 kunde man rösta på Hillary Clinton eller Donald Trump.*
23. Varför vann inte Hillary Clinton valet trots att hon fick flest röster av folket?  
*Hillary vann inte för man måste få flest röster av elektorerna. Hillary fick 232 röster och Trump fick 306 röster.*
24. Vilka kvinnliga presidenter har USA haft?  
*USA har inte haft några kvinnliga presidenter.*



### Vem får rösta?

25. Vad tycker du om att alla inte får rösta i USA?

*Eget svar.*

26. Varför tror du att det tog så lång tid – ända fram till 1965 – innan man tog bort reglerna som sa att svarta var tvungna att göra ett prov för att få rösta?

*Eget svar.*

### Många röstar inte

27. Nämn en orsak till att många inte går och röstar i USA.

*Först måste man registrera sig, det vill säga "bli inskriven" för att rösta. I många delstater kan man inte göra det via nätet. Man måste dessutom göra det flera månader före valet. Har man glömt att registrera sig i tid, får man alltså inte rösta.*

*Man måste ha ett id-kort för att få registrera sig. Många av de fattiga i USA har inte det.*

*Valet hålls alltid en vardag, och många kan inte eller vill inte ta ledigt från jobbet.*

*I många delstater går det inte att förtidsrösta. Vissa personer kan kanske inte rösta just på valdagen.*

28. Fundera över och skriv hur man kan göra för att fler människor i USA ska gå och rösta.

*Eget svar.*

### Konstitutionen

29. Vad innehåller konstitutionen?

*Konstitutionen innehåller lagar om hur USA ska styras.*

30. Vad kallas de tillägg som kom två år efter det att konstitutionen skrevs?

*Tilläggen kallas för Bill of Rights.*

31. Vilket av tilläggen på sidan 23 tycker du är viktigast och varför?

*Egets svar.*

### Kongressen

32. Vilken är den svenska motsvarigheten till USA:s kongress?

*Den svenska motsvarigheten är riksdagen.*

33. Vem måste godkänna alla lagförslag innan presidenten godkänner dem?

*Representanthuset och senaten måste godkänna alla lagförslag innan presidenten godkänner dem.*



### Högsta domstolen

34. Varför väljer presidenten gärna domare som har samma åsikt som hen?  
*Presidenten väljer gärna domare som har samma åsikt som hen för att domarna ofta har en tydlig politisk åsikt och då vill presidenten att domaren ska ha samma politiska åsikt som hen.*
35. Hur länge är man domare i Högsta domstolen?  
*Man är domare i Högsta domstolen på livstid.*
36. Vilket år blev det godkänt för personer av samma kön att gifta sig?  
*Det blev godkänt för samkönade att gifta sig år 2015.*

### Riksrätt

37. Vad menas med riksrätt?  
*Med riksrätt menas att man kan avsätta en president som har missbrukat sin makt.*
38. Hur många presidenter har ställts inför riksrätt?  
*Tre presidenter har ställts inför riksrätt i USA.*

### Presidenter

39. Hur många presidenter har USA haft?  
*USA har haft 45 presidenter.*
40. Känner du till någon president i USA som inte står med på sidorna 31 och 32?  
*Eget svar.*





### Kluriga ord från boken

